

EU-samarbeidet vil bli utfordret når tysk økonomi svikter

2024-09-18

Optional[© Nationen]

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

NATIONEN

Onsdag 18. september 2024

MOTKULTUR 11

MOTKULTUR FAGLIG SNAKKA

En fallen bru i Dresden kan sees på som et symbol på et Tyskland som reiste seg fra asken, for så å gå i oppløsning, skriver Christian Anton Smedshaug. FOTO: ROBERT MICHAEL / AP / NTB

EU-samarbeidet vil bli utfordret når tysk økonomi svikter

I 1990 var beundringen for den tyske gjenreisningen stor. Nå lider Tyskland under sitt tidligere overmot.

Christian Anton Smedshaug, daglig leder i Agri Analyse

12. SEPTEMBER falt brua over Elbe i Dresden sammen. Det kan sees på som et symbol på et Tyskland som ti år før, i 2014, så ut til å være på toppen av Europa - ledende i EU med kontroll på økonomien, og stabil politisk ledelse med Angela Merkel som kansler.

TYSKLAND BLE også sett på som et Wirtschaftswunder - altså «økonomisk under» - der landet reiste seg fra asken etter andre verdenskrig og en fred som barberte vekst store deler av Prussen, som endte i Polen og Russland (dagens Kaliningrad). Landet virket usårbar.

Nå går plutselig hele fortellingen i oppløsning. Hvordan kunne det skje?

EUROPAS HISTORIE har lett for å defineres av utviklingen i Tyskland som ble samlet i 1871 og etterkrigstiden som sluttet med Berlinmurens fall i november 1989. Da var beundringen for den tyske gjenreisningen stor og entusiasmen for gjenforeningen betydelig.

VED Å sikre seg russisk gass gjennom rørledning i Østersjøen skaffet tysk industri seg konkurransekraft gjennom rimelige priser på energi. Da var det ikke så farlig at kjernekraften ble vedtatt faset ut i 2012 av Angela Merkels regjering (sluttført våren 2023). Dessuten viste Eurokrisen i 2010-12 at Tyskland var det eneste landet med kontroll både på verdiskapningen i næringslivet og statsbudsjettet.

TYSK NÆRINGS LIV gjorde det særlig bra i Kina. De fikk store nye markeder både til biler og tog, og bygde store fabrikker med forskningsavdelinger med kinesiske ansatte. Det så ut som nok en lovende tilpasning, der tysk teknologi og kinesisk marked fant hverandre i et vinn-vinn forhold.

NÅ I september 2024 ser derimot situasjonen helt annerledes ut. Høsten har startet grusomt. Først kom nyheten om at Volkswagen planlegger nedleggelse av tyske bilfabrikker for første gang i historien. Det kjemiske industriselskapet Covestro ser ut til å bli solgt til Abu Dhabi for over 13 milliarder euro. Det ble også lagt fram tall der Tyskland i langt tid har vokst langt svakere enn eurosonen generelt, og eurosonen vokser langt mindre enn USA.

NÅ SER de fleste av tilpasningene gjort i etter mur-tiden lite strategiske ut. Den verden man trodde på etter Berlinmurens fall er borte. Tilbake står et Tyskland og delvis Europa som var blitt avhengige av autokratier for råvarene.

NÅ HAR man mistet billige råvarer og energi fra Russland og egen kjernekraft gjennom frivillig nedleggelse. Videre viser det gode markedet i Kina seg å være en midlertidig mulighet, fordi Kina brukte Tysklands industrietableringer til å utvikle egen industri gjennom kopiering og etter hvert videreutvikling både på bil og bane.

USAS SATSING på å trekke til seg ny industri og investeringer,

har virkelig rystet Tyskland og EU. Med lavere energipriser, mer realorientert politikk og gode støtte- og skatteordninger har USA flyttet investeringer til andre siden av Nord-Atlanteren.

USA VISER seg å være en krevende alliert, uavhengig av om det er en demokrat eller republikaner i Det hvite hus. For Tyskland og EU er utfordringen komplett.

FOLKS MISNØYE kan ikke bortforklars eller håndteres effektivt uten at folk igjen får tro på den økonomiske modellen og at det legges en ny strategi som flertallet kan tro på.

MERKELS UTSAGN migranthsøsten 2015 med «Wir schaffen das» - «Vi klarer det» - som tilsynelatende ga støtet til én million migranter, rystet de østlige delstatene og ga opphav til høyrepartiet Alternativ für Deutschland (AfD), som er sterkt skeptisk til dagens innvandring. Skepsisen deler de med det mer venstreorienterte partiet Bündnis Sara Wagenknecht, som er utbryter fra Die Linke.

DETTE SER ut til å finne gjengklang også i dagens Bundestag

ved at Tyskland nylig har innført grensekontroll mot alle ni naboland, i strid med Schengenavtalen. Men nå trumfer innenriksensyn EUs avtaler. Mye tyder på at EU-samarbeidet vil bli videre utfordret, når økonomien svikter.

TYSKLAND LIDER under en blanding av tidligere overmot med tanke på integreringsevne og evne til å finne langsiktige økonomiske strategier. I praksis trodde de på at «denne gangen er det annerledes» - at man kan stole på andre land og at de vil ha felles interesser med Tyskland over tid.

MEN ET lands interesser er mer eller mindre evige, og strategier og allierte vil variere i forhold til de grunnleggende forhold som må styre et lands langsiktige prioriteringer.

ETTER MUR-TIDENS eksperimenter er over, nå venter store utfordringer for å utvikle mer realistiske og langsiktige løsninger for å snu Wirtschaftsende (økonomisk nedgang) til et nytt Wirtschaftswunder. Da er det verdt å minnes ordtaket: «En statsmann tenker i generasjoner, en politiker i valgperioder».